

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ХОРЕОГРАФІЇ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА:

ТВОРЧИЙ ПРОЄКТ З ПОЯСНЮВАЛЬНОЮ ЗАПИСКОЮ

на здобуття освітнього ступеня Магістр

**на тему: СУЧАСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ФОЛЬКЛОРУ ЯК ЗАСІБ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ
КУЛЬТУРИ НА ПРИКЛАДІ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «ОЙ ПРИЙДИ, ВЕСНО!»**

**Виконала: студентка II курсу
групи МХР - 31- 22з
спеціальність 024 Хореографія**

Шайкан Ірина Андріївна

Керівник: професор, народний артист України

Вантух Мирослав Михайлович

Актуальність даної теми дослідження полягає у підвищеній цікавості хореографів сучасних напрямків хореографії до української народної хореографії, фольклору, активному розвитку напрямку «сучасна інтерпретація фольклору» в Україні. Висвітлення важливості детального заглиблення та вивчення фольклору при створенні хореографічних робіт даного напрямку хореографії.

Мета: дослідити феномен виникнення напрямку сучасна інтерпретація фольклору в Україні, створити хореографічну роботи засновану на мотивах українських легенд та обрядів зустрічі весни «Ой прийди, Весно!».

Завдання дослідження:

- визначити передумови розвитку сучасної інтерпретації фольклору;
- дослідити тенденцію розвитку цього напрямку;
- визначити його унікальність;
- визначити основні характерні елементи цього напрямку;
- охарактеризувати різницю сучасної стилізації українського народного танцю та сучасної інтерпретації фольклору;
- створити хореографічну сюїту «Ой прийди, Весно!» у стилістиці сучасної інтерпретації фольклору.

Об'єкт дослідження: український фольклорний танець.

Предмет дослідження: сучасна інтерпретація фольклору в Україні.

Методи дослідження використані в кваліфікаційній роботі:

1. Історіографічний метод дослідження та вивчення наукових джерел;
2. Порівняльно-аналітичний метод дослідження наукових джерел та хореографічних робіт;
3. Фактологічний метод аналізу фольклорних джерел;
4. Систематизаційний метод групування досліджуваної інформації для формування подальших висновків.

Наукова новизна полягає у дослідженні причин розвитку та популярності сучасної інтерпретації фольклору. Дослідження схожості, взаємозв'язку та різниці напрямків сучасна інтерпретація фольклору та сучасна стилізація українського народного танцю.

Практичне значення роботи в можливості використанні даного теоретичного матеріалу в подальших наукових дослідженнях, в лекційних та практичних роботах у профільних навчальних закладах.

Апробація результатів дослідження. Тези до даної кваліфікаційної роботи були представлені на VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі» (1 - 2 червня 2023 р., м. Київ), яку провела Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв.

Публікації. За матеріалами дослідження було опубліковано тези: - Шайкан І. А. «Сучасна інтерпретація фольклору в хореографічному мистецтві України»: матер. VIII Міжнар. наук. - практ. Конф. (Київ 1-2 червня 2023 р.). Київ: НАКККиМ, 2023. 177 с. – С.177-179.

РОЗДІЛ 1: РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО ФОЛЬКЛОРУ ВІД ПРАДАВНІХ ЧАСІВ ДО СЬОГОДЕННЯ

Фольклор в українській культурі

Розвиток фольклорного танцю в Україні

Передумови та розвиток сучасної інтерпретація фольклору

Сучасна інтерпретація фольклору у постановках українських хореографів

Висновки до розділу 1

В розділі 1 нами було досліджено розвиток українського фольклору та українського фольклорного танцю.

Народно-сценічний український танець безумовно знаходиться на висококультурному рівні свого розвитку. Сьогодні ми можемо бачити та вивчати народно-сценічний український танець завдяки його вдалої інтерпретації у поєднанні із пластикою класичного танцю і адаптацію під сценічний формат. Тенденції сьогодення вимагають сучасних рішень. Сучасна культура постійно розвивається та шукає нові форми втілення. Поєднання та використання народного танцю разом із сучасним це адоптація та популяризація фольклорних корінь нашої культури у сучасному світі. Таким чином потреба у пошуку та створенні нових форм, популяризація української культури є передумовами для розвитку танцювального напрямку сучасна інтерпретація фольклору.

Висновки до розділу 1

Нами було охарактеризовано різницю між сучасною стилізацією українського народного танцю та сучасною інтерпретацією фольклору. Сучасну стилізацію народного танцю породила тенденція до осучаснення. Стилiзація являє собою наслідування певних характеристик, гармонійне поєднання різних стилів. Тут ми говоримо про видозмінення форми. Тема нашого дослідження – сучасна інтерпретація фольклору. В процесі дослідження визначено основні характерні для цього напрямку елементи. Інтерпретацією є свідомо дія, видозмінення руху українського народного танцю – першоджерела, впливом інших технік та стилів. Головним критерієм є збереження фольклорної основи руху та його естетичної форми. Інтерпретація відкриває необмежені можливості перед хореографом для пошуку нових форм. Це інструмент для обробки руху. Все залежить від творчого задуму хореографа. Інтерпретація зобов'язує до відповідної стилізації сценічного образу виконавців. Важливим є врахування особливостей костюмів не тільки з їх практичного використання, а й з точки зору естетичного сприйняття і змістовного наповнення. Стилiзація костюмів не повинна перетнути межу умовності й узагальнення, тому що через це губиться його фольклорна основа й змістове наповнення.

Напрямок сучасної інтерпретації фольклору є унікальним, його цілком можна назвати вдалим хореографічним експериментом який знаходиться в процесі розвитку та з кожним роком здобуває все більшу популярність серед хореографів, виконавців та глядачів.

**РОЗДІЛ 2: ХУДОЖНЬО-АНАЛІТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ
ТВОРЧОГО ЗАДУМУ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СЮЇТИ «ОЙ ПРИЙДИ, ВЕСНО!»**

Обґрунтування вибору теми.

На вибір даної теми постановки вплинула творчість українського музичного гурту ДахаБраха. Музичні композиції у стилістиці етно-хаус надихають на створення хореографічного твору де використана сучасна обробка народного танцю.

Відправною точкою для розвитку теми стала композиція «Весна». Використані у музичному творі веснянки наштовхнули на пошук та вивчення українських обрядів весняного календарно-обрядового циклу.

Наші предки з нетерпінням чекали приходу весни. Щоб весна їх почула її закликали співаючи веснянки.

На свято Сорока святих – 22 березня, українці починали закликати птахів вертатися додому (здебільшого це стосувалося жайворонків). Вважалося що саме птахи приносять весну на своїх крилах.

На це свято пекли печиво у вигляді пташок – «жайвороночків». Печиво не їли одразу, спочатку діти бігали та стрибали на вулиці імітуючи політ птахів. Вони підкидали «жайвороночків», співали та танцювали, розвішували печиво на деревах й з нетерпінням чекали повернення вісників весни.

Вважалося що Весна живе у міфологічному вирії, небесному царстві тепла. Там же й росте Дерево Життя, живуть душі померлих родичів, там птахи перечікують зиму. Й саме жайворонки мають ключі від цього міфологічного вирію

Хореографічна сюїта «Ой прийди, Весно!» являє собою авторський хореографічний твір на музику гурту ДахаБраха та колоборації гуртів ДахаБраха & Port Mone. В основі хореографічної сюїти оригінальний сюжет написаний по мотивам українських обрядів зустрічі весни.

Лібрето

У небесному вирії живе красуня Весна. Чарівна юна дівчина в уквітчаному вбранні із віночком квітів що прикрашає її голову дарує життя та силу усьому живому.

На землі ж, після довгої зими, природа поступово, але все ще дуже повільно, починає пробуджуватись. Відганяють зимову дрімоту й люди. Вони із нетерпінням чекають приходу Весни закликаючи її своїми жвавими танцями та співом, вигукують птахів.

Чарівна Весна відчуває що люди на неї дуже чекають. Птахи також вже готові відлітати з вирію, тож час прийшов – вісники Весни вертаються додому. Співаючи веснянки та граючи в обрядові ігри люди помічають в небі перших птахів. Вони повернулися! А разом із тим принесли на своїх крилах Весну.

Вид. Форма. Жанр. Ідейно-тематичний аналіз.

Вид: сучасна інтерпретація фольклору.

Форма: хореографічна сюїта.

Жанр: ліричний.

Тема: зображення значущості приходу весни в українській культурі.

Ідея: збереження обрядів українського народу в хореографічному мистецтві.

Надзавдання: донесення до глядача впливу приходу весни на людський стан.

**Шляхи та методи реалізації творчого задуму.
Сценарно-композиційний план постановки.**

Експозиція

«Весна»

На сцені з'являється Весна. Спочатку повільні й обережні рухи поступово стають більш енергійними та об'ємними, вони відтворюють всі музичні акценти створюючи відчуття що це саме танцівниця створює музику.

ДахаБраха & PortMone «Vesnyanky»

М.р. - 4/4

Хронометраж: 00:00 – 03:15

Зав'язка

«Пробудження»

Сцена починається із поступового виходу із ЗТМ. Дівчата лежать на сцені, поступово одна за одною прокидаються.

Вони простягають руки до сонця просячи його скоріше вийти з-за хмар. Поліфонічні рухи, циклічність підкреслюють стан сцени.

ДахаБраха «Vesna»

М. р. - 3/4;

Хронометраж: 03:16 – 06:13

Розвиток дії 1

«На зустріч Весні»

Полишивши «зимовий сонний стан» позаду дівчата біжать на зустріч Весні. Вони використовують жести адорації вигукуючи птахів, водячи хороводи - зазивають Весну. Після стрімкого хороводу вони зупиняються задивившись на небо – видивляються птахів. Піднявши в закличному жесті руки в гору вони убігають зі сцени.

ДахаБраха «Vesna»

М. р. - 4/4; хронометраж: 06:14 - 07:25

Розвиток дії 2

«Весна та жайворонки»

Знаходячись в небесному вирії Весна кличе до себе пташечок – жайворонків. Вони взаємодіють між собою після чого Весна відпускає їх летіти додому.

ДахаБраха «Vesna»

М. р. - 4/4; хронометраж: 07:26 – 08:40

Кульмінація:

«Весняні ігри»

З третьої правої куліси вибігають 6 дівчат – вони грають у весняну гру «Шум». Дві інші дівчинки – подруги закружляють одна одну в танці. Раптово всі звертають увагу на небо – здається птахи вертаються.

ДахаБраха «Vesna»

М. р. - 2/4;

Хронометраж: 08:41 – 09:12

Розв'язка

«Птахи прилетіли»

Птахи повернулись – це означає що на землю прийшла весняна пора. Люди та все живе сповнені сил та енергії, натхнення та віри у світле тепле завтра. Це відображається у їхньому жвавому танці, люди знов звертаються до птахів дякуючи їм за те, що принесли із собою весну. В кінці сцени вони знов задивляються в небо.

ДахаБраха «Vesna»

М. р. - 4/4;

Хронометраж: 09:13 – 11:20

Епілог

«Весна прийшла»

Дивлячись в чисте синє небо люди розуміють що тяжкі зимові дні вже позаду. Вони не можуть бачити Весну, але відчують її присутність. Весна проходить між них торкаючись кожного – після чого людина виринає зі свого замріяного стану й іде вертатися до своїх справ.

Весна прийшла.

ДахаБраха & PortMone «Vesnyanky»

М. р. - 4/4 ;

Хронометраж: 11:21 – 12:00

Характеристика дійових осіб

Весна – образ дівчини що уособлює красу, чистоту, та силу. Вона приносить надію на світле майбутнє. Весна дуже щедра – вона готова дарувати людям тепло, світло, радість, тож з нетерпінням чекає коли настане її час. Її повернення символізує початок нового етапу, пробудження, оновлення та оживлення після зими. Для людей вона невидима, але її присутність відчуває кожен. Саме вона керує та вирішує коли повертатися птахам.

Дівчата – збірний образ людей. Людина напряду пов'язана із природою, тож дівчата відчувають стан природи, й це відображається й на них самих. Намагаючись прискорити прихід весни вони починають закликати її та птахів, до яких ставляться з великою шанною та повагою. Вони щирі у своїх намірах та вірять що Весна принесе оновлення для їх краю, переродження природи та щасливе майбутнє.

Птахи (жайворонки) – маленькі, жваві та веселі. Вони є вісниками весняної пори року. Їх чарівний спів може відчиняти двері небесного вирію, але роблять це вони тільки з дозволу Весни. Люди вважають їх провідниками між двома світами, птахами, що наділені особливою енергією світу й вірять у їх здатність спілкування із Богом.

Музичний матеріал, його особливості

Головною темою для образу міфічної Весни виступає музична композиція колоборації двох гуртів – ДахаБраха та PortMone з альбому «Khmeleva Project» -«Vesnyanky». Даний альбом створювався навесні в селі Хмелева. Натхненням для нього слугували й мальовничі пейзажи Дністровського каньйону й звуки пробудження природи навесні. Передача фольклорних мотивів через мінімалістичні ритми унікальних народних інструментів та поєднання із вокалом створюють особливо магічне звучання.

Основою хореографічної композиції виступає музика гурту ДахаБраха «Vesna» з альбому «На межі». Її розвиток можна поділити на кілька різних за настроєм частин, що дає змогу використати її у хореографічній сьюті. Музика має багато циклічних повторень, які ніби вводять в транс перед початком наступної потужної вибухової частини. Частина з виконанням веснянки роз'яснює основний мотив композиції – очікування та заклик весни.

*Ой, весняночка, де твоя дочка?
Погнала бичків за воріта.
Пасіться, бички, я справду мички,
Своєму милому на рукавички.
Ой, ти, весна, ти красна,
А, що ж ти нам вонєсла?
Я ї вонєсло, вонєсло
Три користі радості.
Три користі радості
Ї одна користь - пастушок.
Ї одна користь - пастушок,
Друга користь ратає.
Друга користь ратає,
Третя користь бортнічок.
А ратай, оре, сокає,
А бортнік творе, токає.
Ой, ти, весна, ти красна,
А, що ж ти нам вонєсла?
Я ї вонєсло, вонєсло
Три користі радості.*

Текст веснянки з частини «Весняні ігри».

Опис костюмів

Образ Весни:

Біла шифонова сукня-вишиванка. Спідниця сукні має крій сонце. Біла вишивка на рукавах має рослинні мотиви;

Бежево-коричневий корсет із вертикальним білим орнаментом. Він розшитий білими та блакитними квітами, листями зелені.

Голову прикрашає віночок із білих квітів.

Опис костюмів

Образ дівчат:

Біла шифонова сукня-вишиванка. Спідниця сукні має крій сонце. Біла вишивка на рукавах має рослинні мотиви;

Бежево-коричневий корсет із вертикальним білим орнаментом.

Зачіска прикрашена віточкою білих квітів.

Опис костюмів

Образ птахів:

Легкі коричневі приталені сукні довжини міні із резинкою на грудях та талії. Рукава довжини $\frac{3}{4}$ мають крій подвійних ліхтариків.

Зачіска – два заплетених колоска.

Висновки до розділу 2

У 2 розділі ми детально розписали всі складові хореографічної сюїти «Ой прийди, Весно». Практична частина роботи є підтвердженням та практичним втіленням її наукової частини.

Під час дослідження фольклорних матеріалів ми виокремили ключові елементи, образи та символи, які стали основою сценарію. Завдяки аналізу фольклорного підґрунтя ми отримали глибоке розуміння культурних контекстів, що лягли в основу нашої роботи.

Легенди та обряди зустрічі весни в українській культурі лягли в основу створення оригінального сюжету хореографічного твору. Він відображає важливі аспекти відношення та взаємодії людини з природою. Сюжет хореографічної сюїти «Ой прийди, Весно!» передає дух та традиції української культури. Зберігаючи автентичність українського фольклору – змісту твору, його формам було надано сучасних мотивів шляхом сучасної інтерпретації фольклору. Кожна складова роботи була детально продумана для досягнення максимальної гармонійності, передачі змісту та естетичного сприйняття глядачем.

Висновки до розділу 2

Головним завданням хореографічної сюїти було донести значення приходу весни для українського народу. У роботі використані елементи закликання та вигукування весни та птахів, жести адорації – провідники енергії, оберти навколо власної осі – єднання з енергією всесвіту, різноманітні варіації хороводів, рухи по спіралі та по колу - які є символами віддачі та накопичення енергії, обрядові ігри.

Отже сучасна інтерпретація фольклору в українській хореографії – це своєрідний феномен який свідчить про високий культурний розвиток українського танцю, та його безмежні можливості. Сьогодні це унікальний спосіб популяризації української народної культури не тільки на батьківщині, а й закордоном, адже цей танцювальний напрям є унікальним, цікавим та неймовірно гарним. Створюючи нові форми, потрібно з повагою ставитись до підґрунтя на якому вони базуються, ретельно його досліджувати, враховувати всі деталі з яких і складається культура танцю. Сучасна інтерпретація фольклору – новий, цікавий та перспективний напрям в українському хореографічному просторі.

Дякую за увагу!